

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1905.

Andra Kammaren.

N:o 41.

Torsdagen den 13 april.

Kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

§ 1.

Herr statsrådet m. m. *A. T. Odelberg* aflämnade Kungl. Maj:ts propositioner till Riksdagen:

angående förändrade bestämmelser för skjutsningsskyldighetens fullgörande i Stockholm;

angående försäljning till Stockholm—Rimbo järnvägsaktiebolag af visst område af kronohemmanet Mörby n:o 1 i Stockholms län; och

angående försäljning af lägenheter från kungsgården $4\frac{3}{8}$ mantal Kungsberg med underlydande i Södermanlands län.

De kungl. propositionerna blefvo på begäran bordlagda.

§ 2.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts å kammarens bord hvilande propositioner:

angående öfverlåtelse af Länna—Norrtälje järnväg; och

angående pension för förre läraren vid tekniska elementarskolan i Örebro C. G. Morén.

Vidare öfverlämnades till bevillningsutskottet Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående en särskild stämpelavgift för försäljning af punsch.

Till statsutskottet öfverlämnades slutligen Kungl. Maj:ts proposition angående anvisande af anslag till understödjande af Sveriges allmänna exportförening.

§ 3.

Efter föredragning af de på kammarens bord hvilande motionerna hänvisades herr *A. P. Risbergs* motion, n:o 282, och herr *J. A. Jonssons* i Hökhult motion, n:o 283, till Riksdagens särskilda utskott n:o 2.

*Remiss af en
motion.*

Vid föredragning häruppå af herr *C. Perssons* i Stallerhult *m. fl.* motion, n:o 284, om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående åvägbringande af förhandlingar mellan svenska och norska regeringarna om en ny ordning beträffande de unionella förhållandena, begärdes ordet af

Herr Hjärne, som yttrade: Herr talman! Med begagnande af den grundlagsenliga rätt, som nyligen blifvit så kraftigt häfdad i denna kammare, ber jag att få yttra några ord vid den nu väckta motionens remiss till vederbörligt utskott.

I likhet med de ärade motionärerna har äfven jag funnit anledning till lifig tillfredsställelse i Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regentens uttalande den 5 april i sammansatt statsråd, såsom ägnadt att å de förenade rikenas vägnar gifva ett klart och bestämdt uttryck åt de nuvarande förhållandenas kraf. Också i likhet med de ärade motionärerna, äfven utan att i allo kunna biträda deras motivering, finner jag för min del inga betänkligheter böra möta deras hemställan, att »Riksdagen ville i skrifvelse till Kungl. Maj:t tillkännagifva sin anslutning till Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regentens uttalande, i syfte att förhandlingar måtte åvägbringas mellan svenska och norska regeringarna om en ny ordning beträffande de unionella angelägenheterna».

Erfarenheten har nämligen visat, att sådana förhandlingar, medan de pågått, utgjort ett, så att säga, normalt villkor för en jämförelsevis ostörd unionsfrid.

Men då jag sålunda är beredd att åtaga mig min andel af ansvaret för en Riksdagens skrifvelse i nämnda syfte, anser jag tillika samma ansvar kräfvat, att redan nu vissa, med en sådan skrifvelse sammanhängande omständigheter konstateras, omständigheter, som visserligen torde synas oss alla så godt som själfklara, men som icke förty till förebyggande af framtida missförstånd från annat håll, enligt min åsikt, måste redan nu uttryckligen betonas.

Genom sin anslutning till hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regentens uttalande skall Riksdagen för sin del erkänna detta uttalande, som ju är ställdt å de förenade rikenas vägnar till båda rikenas statsråd, som grundval för blifvande förhandlingar. Därmed skall likväl Riksdagen omöjligen kunna anses frånhända sig sin grundlagsenliga rätt och plikt att pröfva och antaga eller förkasta de lagförslag, som ur förhandlingarna skulle kunna framgå,

efter sin uppfattning af sådana förslags öfverensstämmelse med förhandlingsgrundvalens innebörd. *Remiss af en motion.*

Förhandlingsgrundvalens erkännande af Riksdagen måste vidare fattas så, att dess bindande kraft endast afser *de* förhandlingar, hvilkas önskvärdhet framhålles i motionen. Riksdagen är naturligtvis icke längre bunden af detta sitt erkännande, om förhandlingarna tilläfvarens icke skulle komma till stånd eller om de afslutas utan resultat.

Herr talman, jag skall icke tillåta mig att här på något vis föregripa sådana yrkanden, som under förhandlingarnas gång skulle böra eller kunna framställas ifrån svensk sida.

I likhet med de ärade motionärerna anser jag uttalandet »äga den vidd, att det icke bör utesluta någon möjlighet att komma till en för båda folken tillfredsställande lösning», och detta icke blott med hänsyn till uttalandets sista del, utan äfven med hänsyn till dess första.

Men jag anser, att denna uttalandets vidd bör med hänsyn till vissa förhandlingsämnen här uttryckligen konstateras. Uttalandet uppfordrar »till fria och vänskapliga förhandlingar angående en ny ordning af *alla* unionella angelägenheter, med den grundprincipen att full likställighet mellan länderna bör sökas genomförd».

Därmed är alltså icke uteslutet, att äfven frågan om det unionella försvarets ordnande kan bli föremål för »fria och vänskapliga förhandlingar», på likställighetens grund, men »å ömse sidor utan ensidigt fasthållande af förut intagna ståndpunkter».

I uttalandet hänvisas först och främst till en »gemensam utrikesminister, svensk eller norsk man, ansvarig inför båda rikena eller en gemensam institution». Därmed är alltså icke uteslutet, att utrikesministerns ansvar ordnas efter andra grunder än dem, som gälla för statsrådets ansvarighet i hvartdera riket särskildt för sig, dock alltid så att likställighetens grundprincip bevaras och utrikesministerns ansvar »inför båda rikena», ej inför någotdera riket särskildt, i hvarje fall omsorgsfullt fastställs.

Vidare betonas i uttalandet, som anbefaller förhandlingar angående den svårlösta och i intet annat statsförbund försökta eller än mindre lösta frågan om särskildt konsulatväsen, att »konsulerna i allt hvad som angår förhållandet till främmande makter böra stå under utrikesministerns ledning och kontroll». Därmed är alltså icke uteslutet, att äfven frågor om denna utrikesministerns kontroll med hänsyn till konsulernas tillsättning och återkallande kunna bli föremål för »fria och vänskapliga förhandlingar». Ty för konsulernas »förhållande till främmande makter» är just deras tillsättning det grundläggande villkoret, liksom samma förhållande afslutas genom deras återkallande.

I uttalandets sista del, i andra rummet, hänvisas till »allvarligt öfvervägande» äfven »om under förhandlingarnas gång en *annan form*» än den först och främst antydda »skulle kunna finnas för

(Forts.)

Bemiss af en motion. (Forts.) ordnandet af de unionella angelägenheterna». Uttalandets »vidd» är i denna punkt så uppenbar, att därmed hvarje tal om ett gifvet eller förespegladt helt eller halft löfte om någon särskild utrikesminister ovillkorligen måste förfalla.

Herr talman, jag har för närvarande intet yrkande att framställa.

Herr Centerwall, som yttrade: Min gamle, högt värderade vän, professor Hjärne, har här i stenstil gjort ett uttalande, liksom han vore ett slags statsminister »in partibus». Detta uttalande kan ju någon gång komma till pass, men jag tror dock icke, att det för närvarande är mycket opportunt.

Jag tror, att större delen, ja allra största delen af denna kammarare är mycket glad att saken kommit dit den kommit genom Kronprinsen-Regentens diktamen och genom de båda motioner, som i går väcktes. Jag tror, att om förhandlingarna få pågå fritt och vänskapligt, såsom föreslagits, komma de att leda till bästa möjliga resultat. Om ej, är det då åtminstone ej vårt fel. Jag tror, att vi enskilda riksdagsmän göra klokt i att tillsvidare så litet som möjligt — detta utan att jag vill på något sätt förneka rätten därtill — ingripa i sakens utveckling.

Det är ju för resten märkvärdigt att historien går sin gilla gång, precis som den ande, som regerar den, vill och bestämmer, utan att herrar professorer i historia kunna göra det ringaste till eller ifrån.

Vidare anfördes ej. Ifrågavarande motion jämte de i anledning af densamma nu afgifna yttrandena hänvisades till kammarens tillfälliga utskott n:o 5.

Härefter föredrogs och hänvisades till Riksdagens särskilda utskott n:o 2 herr *P. P. Waldenströms m. fl.* motion, n:o 285, herr *K. F. G. Almqvists* motion, n:o 286, herr *M. Matssons* motion, n:o 287, och herr *S. H. Kvarnzelius m. fl.* motion, n:o 288.

§ 4.

Föredrogs, men bordlades åter statsutskottets utlåtanden och memorial n:is 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91 och 92 samt lagutskottets utlåtande n:o 53.

§ 5.

Vidare föredrogs Första Kammarens protokollsutdrag, n:o 214, innefattande delgifning af nämnda kammares beslut angående dess tillfälliga utskotts utlåtande, n:o 7, i anledning af väckt motion om försäljning af s. k. välgörenhetsfrimärken till förmån för svenska nationalföreningen mot tuberkulos; och beslöt kammaren att hänvisa ifrågavarande ärende till sitt tillfälliga utskott n:o 2.

§ 6.

Anmäldes och godkändes lagutskottets förslag till Riksdagens skrifvelse till Konungen:

n:o 62, i anledning af väckt motion om inskränkning i för-
månsrätt för ränta å in-tecknad fordran, och

n:o 63, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag
till lag om ändrad lydelse af 15 § i lagen angående sparbanker
den 29 juli 1892.

§ 7.

Justerades protokollsutdrag.

§ 8.

Till bordläggning anmäldes:

bankoutskottets memorial, n:o 10, angående förändrad inredning
af byggnaden för riksbankens afdelningskontor i Malmö; och

Andra Kammarens femte tillfälliga utskotts utlåtande, n:o 24,
i anledning af väckta motioner rörande invaliditets- och ålderdoms-
pensionering.

§ 9.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr <i>M. Dahn</i>	under 12 dagar fr. o. m. den 15 april,
» <i>A. Andersson</i> i Backgården	» 13 » » » 14 »
» <i>K. J. E. Hultkrantz</i>	» 12 » » » 15 »
» <i>J. A. Jonsson</i> i Hökhult	» 12 » » » 15 »
» <i>G. Odqvist</i>	» 13 » » » 14 »
» <i>A. P. Risberg</i>	» 12 » » » 15 »
» <i>J. Andersson</i> i Öhrstorp	» 12 » » » 15 »
» <i>N. Andersson</i> i Pettersborg	» 12 » » » 15 »
» <i>C. A. Danielsson</i>	» 12 » » » 15 »
» <i>S. T. Palme</i>	» 2 » » » 14 »
» <i>A. F. Broström</i>	» 12 » » » 15 » och
» <i>J. E. Granlund</i>	» 12 » » » 15 » .

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 3,1 e. m.

In fidem
Herman Palmgren.